

Renata Czaplikowska, Artur Dariusz Kubacki, *Kleines Fachlexikon der DaF-Didaktik. Theorie und Unterrichtspraxis*. Wydawnictwo Biuro Tłumaczeń KUBART, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Chrzanów – Kraków, 2019, 248 str.

Kleines Fachlexikon der DaF-Didaktik. Theorie und Unterrichtspraxis (R. Czaplikowska/ A.D. Kubacki 2019) to kolejna publikacja Renaty Czaplikowskiej i Artura Dariusza Kubackiego z zakresu dydaktyki języków obcych oraz metodyki nauczania języka niemieckiego jako języka obcego w Polsce. Podobnie jak w przypadku dwóch wcześniejszych publikacji glottodydaktycznych autorów (R. Czaplikowska/ A.D. Kubacki 2010; R. Czaplikowska/ A.D. Kubacki 2016), również tę docenić należy ze względu na duże walory, jakie posiada ona w kontekście nauczania języka niemieckiego jako języka obcego w Polsce. Przede wszystkim warto podkreślić, że powstanie niniejszej publikacji jest wynikiem wieloletniej praktyki zawodowej obydwu autorów w zakresie nauczania języka niemieckiego.

Renata Czaplikowska jest adiunktem w Katedrze Językoznawstwa Niemieckiego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Prowadzone przez nią zajęcia dotyczą podstaw dydaktyki języków obcych i metodyki przedmiotowej języka niemieckiego jako języka obcego. Ponadto autorka jest nauczycielem (i trenerem) w ogólnopolskich programach doskonalenia zawodowego nauczycieli takich jak DELFORT czy NETCO@CH, a także kursach doskonalenia zawodowego Instytutu Goethego. Artur D. Kubacki jest natomiast kierownikiem Katedry Językoznawstwa Niemieckiego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, aktywnym tłumaczem przysięgłym języka niemieckiego, autorem lub współautorem dwunastu książek oraz ponad stu artykułów lub recenzji z zakresu tłumaczenia specjalistycznego pisemnego i ustnego oraz jego dydaktyki (K. Sowa-Bacia/ A.D. Kubacki 2018; A.D. Kubacki/ K. Dahlmanns 2014), ze szczególnym uwzględnieniem terminologii z zakresu prawa i ekonomii. Autor jest także ekspertem ministra edukacji narodowej do spraw awansu zawodowego nauczycieli języków obcych oraz recenzentem podręczników do nauczania języka niemieckiego jako języka obcego z listy MEN.

Tak bogate doświadczenie zawodowe autorów pozwala stwierdzić, że powstaniu wydanego przez nich leksykonu przyświecało dostrzeżenie pewnej luki publikacyjnej na polskim rynku wydawniczym i chęć jej zapełnienia. Wśród publikacji o charakterze encyklopedycznym z zakresu nauczania języka niemieckiego jako języka obcego wymienić można bowiem jedynie wydany nakładem PWN *Słownik dydaktyki języków obcych* autorstwa Aleksandra Szulca (A. Schulc 1997) oraz wydany w Niemczech pod redakcją Hansa Barkowskiego oraz Hansa Jürgena Krumma *Fachlexikon Deutsch*

als Fremd- und Zweitsprache (H. Barkowski/ H.J. Krumm 2010). Opracowanie encyklopedyczne Renaty Czaplikowskiej i Artura D. Kubackiego uwzględnia przede wszystkim polską myśl dydaktyczną, a tym samym polski kontekst realizacji procesu kształcenia. Na polskim rynku wydawniczym brakowało aktualnej publikacji z tego zakresu, która byłaby zorientowana mniej lingwistycznie i która posiadałaby więcej haseł o charakterze glottodydaktycznym, a tak nie jest w przypadku słownika Aleksandra Szulca. Natomiast w wymienionym leksykonie pod redakcją Hansa Barkowskiego i Hansa J. Krumma odnaleźć można jedynie definicję *glottodydaktyki* jako wytworu polskiej myśli akademickiej. W leksykonie tym brakuje jednak innych odniesień do nauczania języka niemieckiego jako języka obcego w kontekście Europy Środkowej i Polski.

Leksykon autorstwa Renaty Czaplikowskiej i Artura D. Kubackiego obejmuje zdecydowanie szerszy zakres hasłowy. Oprócz standardowych terminów odnoszących się do obszarów badawczych dydaktyki języków obcych, a także związanych z praktyką zajęciową, autorzy uwzględnili ponadto w swojej publikacji aktualne tematy takie jak *pośrednictwo językowe*, *neurodydaktyka*¹ czy *konstruktywizm*. Dodatkowo autorzy poświęcają w swojej publikacji sporo miejsca takim tematom, jak m.in. metody nauczania, aspekty planowania i przeprowadzania zajęć czy zasady glottodydaktyczne współczesnych zajęć z języka obcego.

Publikacja Renaty Czaplikowskiej i Artura D. Kubackiego bazuje przede wszystkim na znacznym doświadczeniu zawodowym autorów, spostrzeżeniach zbieranych przez nich podczas praktyki zawodowej, o czym piszą we wstępie swojej publikacji:

Das vorliegende Buch verdankt sein Entstehen vielen Studierenden, ohne deren wiederholtes Nachfragen es nicht möglich gewesen wäre, die Notwendigkeit derartiger Publikation zu erkennen und die Motivation zu sammeln, die bestehende Lücke zu schließen (R. Czaplikowska/ A.D. Kubacki 2019: 8).

Ich opracowanie powinno być przydatne nie tylko w podejmowaniu dalszych rozważań naukowych, lecz także (a może przede wszystkim) w praktyce wykonywania zawodu nauczyciela języka niemieckiego jako języka obcego na różnych etapach kształcenia w Polsce. Można zaryzykować stwierdzenie, że największą grupę odbiorców tego cennego opracowania powinni stanowić adepci zawodu nauczyciela, którym leksykon powinien w pierwszym rzędzie umożliwić zapoznanie się z podstawowymi terminami glottodydaktycznymi i środkami językowymi służącymi ich wyrażeniu.

Po słowie wstępu autorzy umieszczają w swoim opracowaniu leksykonowym przejrzysty wykaz użytych skrótów i skrótowców sporządzony w porządku alfabetycznym, który usprawnia czytelnikowi zapoznanie się z treściami zawartymi w publikacji. Leksykon zawiera łącznie dwieście dziewięćdziesiąt dwa hasła ułożone w porządku alfabetycznym (strony 11–161). Poszczególne działy haseł rozpoczynające się od nowych liter alfabetu wyeksponowane są graficznie poprzez wprowadzenie w lewym górnym rogu dużej litery alfabetu zapisanej czcionką pogrubioną, co w znacznym stopniu ułatwia przechodzenie do interesujących czytelnika haseł. Waleorem zestawień hasłowych jest podanie przy każdym hasle rodzaju rzeczownika, jego

¹ Więcej na ten temat w publikacji M. Żylińskiej (2013).

ekwiwalentu w języku polskim i angielskim oraz definicji danego pojęcia. Na plus należy uznać to, że treść haseł wyrażono językiem klarownym, zrozumiałym nawet dla osób ze średniozaawansowaną znajomością języka niemieckiego (poziom B2). Przydatne w zrozumieniu haseł jest także umieszczenie pod każdym z nich typowych zwrotów z ich użyciem, co z kolei pozwala także uczyć się słownictwa kontekstowo, nie natomiast w odizolowaniu. Co więcej pod każdym hasłem zawarty jest wykaz przydatnej literatury, co umożliwi czytelnikowi sięgnięcie do kolejnych pozycji literaturowych w przypadku większego zainteresowania danym hasłem i związaną z nim tematyką.

Strony 162–172 zawierają załączniki poświęcone m.in. następującej tematyce: wykaz rodzajów egzaminów odpowiadających poszczególnym poziomom Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ), przykładowe zasady, jakie zawierać może regulamin klasowy, rodzaje form socjalnych, możliwe warianty pracy w klasie według metody stacji uczenia się² czy łamańce językowe.

Wykorzystana literatura przedmiotu wraz z opracowaniami w wersjach *online* zebrana została całościowo na stronach 173–199. W przypadku zainteresowania czytelnika pogłębieniem wiedzy na temat poszczególnych haseł, po zapoznaniu się z częścią zawierającą ich zestawienia, wykaz taki umożliwia szybkie odnalezienie interesującej go pozycji w spisie końcowym, bez konieczności każdorazowego powrotu do odniesień literaturowych umieszczonych pod poszczególnymi hasłami.

Strony 200–245 zawierają alfabetyczne wykazy haseł w języku niemieckim, następnie w języku polskim i w języku angielskim. Zaletą tak sporządzonych wykazów hasłowych jest ich dostępność w jednym miejscu, z uwzględnieniem języka wyjściowego (niemieckiego, polskiego czy angielskiego) oraz podanie przy każdym hasle wyjściowym, niezależnie od rodzaju języka wyjściowego, jego ekwiwalentu w dwóch pozostałych językach. Ten aspekt publikacji czyni ją przydatną nie tylko dla rodzimych użytkowników języka polskiego, lecz także dla nauczycieli czy też badaczy posługujących się parą językową niemiecki-angielski. Zestawienie haseł wraz z ich ekwiwalentami w dwóch pozostałych językach przyczynia się także do powstania jednolitego w Niemczech uzusu terminologicznego, a co za tym idzie zmniejsza ryzyko wystąpienia *pluricentryzmu* językowego³ w zakresie wskazanej tematyki, który zarówno na poziomie naukowym, jak i tłumaczeniowym prowadzić może do nieporozumień.

Leksykon fachowy autorstwa Renaty Czaplikowskiej i Artura D. Kubackiego uznać można za cenne, potrzebne i przede wszystkim aktualne opracowanie na polskim rynku wydawniczym, biorąc pod uwagę rok wydania ostatnich publikacji po-

² Dodatkowe informacje na temat stacji uczenia się jako metodzie wspierania autonomii i aktywizowania uczących się odnaleźć można w publikacji H. Kołodziejczyk. (URL http://repozytorium.uni.lodz.pl:8080/xmlui/bitstream/handle/11089/14767/4-043_057-Ko%C5%82odziej_czyk.pdf?sequence=1&isAllowed=y). [Pobrano 10.04.2019].

³ O zjawisku *pluricentryzmu* w niemiecko-polskich słownikach ogólnych i specjalistycznych pisze A.D. Kubacki (URL <https://portal.uw.edu.pl/documents/7276721/13367%20621/3+Lingwi+styka+Stosowana+15+Artur+Kubacki.pdf>). [Pobrano 10.04.2019].

święconych dydaktyce nauczania języka niemieckiego jak języka obcego, które wymieniono w niniejszym artykule. Publikacja autorów posiada znaczące walory zarówno pod względem teoretycznym, jak i praktycznym, jest wynikiem ich długoletniej praktyki zawodowej w zakresie nauczania języka niemieckiego i taki też charakter praktyczny w istocie posiada. Zawarte w niej treści mogą służyć jako cenne źródło wiedzy przede wszystkim dla nauczycieli języka niemieckiego jako języka obcego na różnych etapach kształcenia, zarówno w kontekście prowadzenia zajęć z języka obcego, jak i w kontekście poszerzania swoich kompetencji dydaktycznych i metodycznych w perspektywie rozpoczęcia stażu na kolejny stopień awansu zawodowego. Opracowania hasłowe zawarte w leksykonie są także dużą pomocą dla adeptów zawodu nauczyciela, kształcących się na studiach filologicznych ze specjalizacjami nauczycielskimi oraz dla osób mieszkających poza obszarem Rzeczypospolitej Polskiej, które myślą o podjęciu pracy w zawodzie nauczyciela na terenie naszego kraju. Do odbiorców publikacji zaliczyć można także nauczycieli języków obcych kształcących przyszłych adeptów zawodu nauczyciela. Treści zawarte w leksykonie mogą być dla nich istotnym i przede wszystkim aktualnym punktem odniesienia do tworzenia autorskich materiałów wykorzystywanych w kształceniu przyszłych nauczycieli, doskonaleniu ich wiedzy teoretycznej oraz metod pracy na lekcjach języka niemieckiego. Ponadto hasła zawarte w leksykonie wraz z ekwiwalentami w językach polskim i angielskim tworzą także swoistą bazę terminologiczną dla sporządzania tłumaczeń tekstów z zakresu dydaktyki nauczania języka niemieckiego jako języka obcego, pozwalają zachować pewien uzus terminologiczny przykładowo podczas sporządzania artykułów czy innych publikacji naukowych poświęconych niniejszej tematyce. Podsumowując, publikacja Renaty Czaplikowskiej i Artura D. Kubackiego stanowi wartościowe zapełnienie luki na polskim rynku wydawniczym, posiada duże walory praktyczne i może być wykorzystana przez zróżnicowane grono odbiorców.

Bibliografia

- Barkowski, H./ H.J. Krumm (2010), *Fachlexikon Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. Tübingen und Basel.
- Czaplikowska, R./ A.D. Kubacki (2010), *Grundlagen der Fremdsprachendidaktik*. Kraków.
- Czaplikowska, R./ A.D. Kubacki (2016), *Methodik des Unterrichts Deutsch als Fremdsprache. Lehr- und Übungsbuch für künftige DAF-Lehrende*. Chrzanów.
- Czaplikowska, R./ A.D. Kubacki (2019), *Kleines Fachlexikon der DaF-Didaktik. Theorie und Unterrichtspraxis*. Chrzanów-Kraków.
- Dahlmanns, K./ A.D. Kubacki (2014), *Jak sporządzać tłumaczenia poświadczane dokumentów?*. Chrzanów.
- Kołodziejczyk, H. (2013), *Stacje uczenia się jako metoda wspierania autonomii oraz aktywizowania uczących się*, (w:) „PLEJ_2 czyli PsychoLingwistyczne Eksploracje Językowe”, 43–57.

(URL http://repozytorium.uni.lodz.pl:8080/xmlui/bitstream/handle/11089/14767/4-043_057-Ko%C5%82odziejczyk.pdf?sequence=1&isAllowed=y). [Pobrano 10.04.2019].

Kubacki, A.D. (2015), *Pluricentryzm w niemiecko-polskich słownikach ogólnych i specjalistycznych*, (w:) „Lingwistyka Stosowana 15”, 33–46. (URL <https://portal.uw.edu.pl/documents/7276721/13367621/3+Lingwistyka+Stosowana+15+Artur+Kubacki.pdf>). [Pobrano 10.04.2019].

Sowa-Bacia, K./ A.D. Kubacki (2018), *Wybrane zagadnienia z glotto- i translodydaktyki I*. Kraków.

Szulc, A. (1997), *Słownik dydaktyki języków obcych*. Warszawa.

Żylińska, M. (2013), *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*. Toruń.

Justyna SEKUŁA

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie/
Pedagogical University of Cracow

E-mail: se.justyna.kula@gmail.com, 